

Dağlık Alanların Kırsal Turizm Açısından Önemi: Çağlayancerit Örneği

The Importance Of Mountainous Areas For Rural Tourism: The Case Of Çağlayancerit

ÖZET

Günümüzde tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de insanların tatil tercihlerindeki değişim farklı turizm türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Türkiye’nin dağlık alanlarının dolayısıyla kırsal mekânlarının geniş alanlar kaplaması bu alanların potansiyellerinin en uygun şekilde değerlendirmelerini gerekli kılmaktadır. Alternatif bir turizm türü olan kırsal turizm, kırsal alanlar adına alternatif bir gelir kaynağı oluşturmakta, yörelerin kırsal kalkınması, istihdamının sağlanması, sosyo kültürel yapısının gelişmesi için önem taşımaktadır. Bu araştırmada dağlık ve kırsal bir coğrafyada yer alan Çağlayancerit ilçesinin mevcut kırsal turizm potansiyelini ortaya koymak, yörenin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek, fırsat ve olası tehdit unsurlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Çağlayancerit’in akarsuları, rekreasyon alanları, yaylaları, tarımsal faaliyetleri, Avrupa Birliği’nden (AB) coğrafi işaret tescili almış Çağlayancerit cevizi, festivalleri, tarihi değerleri, Aşıklık geleneği, yöresel yemekleri kırsal turizm arzları olarak belirlenmiştir. Araştırmada köklü bir tarihsel geçmişe sahip olan ilçenin kırsal turizm kaynakları ve değerleri bakımından zenginlik gösterdiği, kırsal turizme uygun potansiyelinin olduğu ortaya konulmuştur. Tüm yıl boyunca kırsal turizmden yararlanılabilecek bir mekân olması yörenin en güçlü yönünü oluştururken, kırsal turizm açısından kente göçün artması ve kırsal nüfusun azalma eğiliminde olması yörenin en zayıf yönü olmaktadır. Çağlayancerit cevizinin AB tarafından tescillenmesi en değerli fırsat, pansiyon, otel, lokanta gibi hizmet işletmelerinin yetersizliği ise tehdit oluşturmaktadır. İlçede kırsal kalkınmanın sağlanmasında yerel halk ve özellikle yerel yönetimlerde çalışanlar kırsal turizm konusunda bilgilendirilmeli ve bilinçlendirilmelidir. Çağlayancerit’te kırsal turizmin bir alternatif değil ana unsur olması oldukça elzemdir.

Anahtar Kelimeler: Dağlık Alanlar, Kırsal Turizm, Kırsal Kalkınma, Çağlayancerit, Kahramanmaraş,

ABSTRACT

Today, as in the whole world, the change in people's holiday preferences in Turkey has led to the emergence of different types of tourism. The fact that Turkey's mountainous areas and therefore its rural areas cover large areas makes it necessary to utilise the potential of these areas in the most appropriate way. Rural tourism, which is an alternative type of tourism, creates an alternative source of income for rural areas, is important for the rural development of regions, providing employment, and developing their socio-cultural structure. In this study, it was aimed to reveal the existing rural tourism potential of Çağlayancerit district, which is located in a mountainous and rural geography, to determine the strengths and weaknesses of the region, and to identify opportunities and possible threats. Çağlayancerit's rivers, recreation areas, plateaus, agricultural activities, Çağlayancerit walnut, which has received geographical indication registration from the European Union (EU), festivals, historical values, Minstrelsy tradition, and local food have been identified as rural tourism offerings. In the research, it was revealed that the district, which has a deep-rooted historical past, is rich in terms of rural tourism resources and values and has a potential suitable for rural tourism. The fact that it is a place where rural tourism can be utilised all year round constitutes the strongest aspect of the region, while the increase in migration to the city and the tendency of rural population to decrease in terms of rural tourism is the weakest aspect of the region. The registration of Çağlayancerit walnut by the EU is the most valuable opportunity, while the insufficiency of service businesses such as hotels, pensions and restaurants is a threat. In order to ensure rural development in the district, local people and especially those working in local administrations should be informed and raised awareness about rural tourism. In Çağlayancerit, it is essential that rural tourism is not an alternative but a main element.

Key Words: Mountainous Areas, Rural Tourism, Rural Development, Çağlayancerit, Kahramanmaraş

GİRİŞ

Eski çağlardan beri dağlık alanlar insanlar tarafından güvenlik gerekçesiyle yerleşim yeri olarak kullanılmışlar, uzaklık ve erişim zorluğu buraların düşük nüfus yoğunluğuna sahip olmalarına sebebiyet vermiştir. Lakin kırsal turizm faaliyetlerinin tüm dünyada giderek artış göstermesi bu alanların cazibe merkezi haline gelmelerinde önem teşkil etmiştir. Deniz kum güneş gibi kalıplaşmış turizm aktivitelerinden sıkılan, farklı aktivite arayışları içine girenler için bakir dağlık alanlar, flora ve faunanın çeşitliliği, temiz havası, suyu, manzarası, çeşitli spor aktivitelerine mekan oluşturmaları (trekking, doğa sporları vb) yerel yemekler ile daha da çekici bir konuma gelmiştir. Bunların dışında uzaklık ve ulaşılabilirlik sorunları yerel kültür ve deneyimlerin uzun yıllar boyunca bu tür mekânların korunabilmesini sağlamıştır.

Uzun yıllardır birçok yöredeki özellikle de dağlık alanlarda kırsal turizm kalkınmanın bir katalizörü olmuştur. Tüm dünyada karakteristik kırılğan ve hassas sistemleri ekonomik, kültürel, çevresel ve sosyal özellikleriyle ayrıcalıklı mekânlar arasında yerlerini almıştır. Özellikle 18. ve 19. yy’da Fransa’nın kıyı yerleşimlerinde ve Almanya’da orta

Nadire Karademir ¹

How to Cite This Article
Karademir, N. (2023). “Temel Eğitimde İdeal Veli Profili” Adlı Eserine Dair”, International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:56; pp:4484-4494. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.73775>

Arrival: 20 October 2023
Published: 29 December 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Doç.Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İnsan Ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Kahramanmaraş, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-5850-0580

sınıfın dağlık alanlarda yer alan çiftliklerde ucuz konaklama ile gerçekleştirdikleri tatiller bu turizmin ilk izleri olarak kabul edilebilir. Avrupa Alp'lerinde Alp kulüplerinin kurulmasıyla da gelişmeye başlamıştır. 1958'de Ager tarafından yazılan "Dağlık Bölgelerde Kırsal Turizm ve Dağ Çiftçileri Açısından Önemi" kırsal turizm hakkında yazılan ilk makale olmuştur (Opperman, 1996; Page & Getz, 1997; Erüera, 2008).

Kırsal turizm Dünya Turizm Örgütü tarafından yerel nüfusun kırsal alanlarda yerel turizm kaynaklarından yararlanılarak, yönetilen ve organize edilen her türlü turistik faaliyet alanını içeren bir turizm çeşidi (UNWTO, 2019) olarak ifade edilmiştir. Kırsal turizm yerel halk tarafından kırsalda ekonomik kalkınmanın ve yaşam standartlarının yükseltilmesi için sürdürülebilir kalkınma ve koruma ilkelerine bağlı olarak aile çiftliklerinde organize edilen tüm turizm faaliyetleridir (Dašić, vd., 2020). Kırsal yerleşim alanlarında konaklayıp, yöreye özgü doğal ortamlarda dinlenip, yerel halk ile etkileşim sağlanarak onların yaşamına katılıp, farklı kültürlerin deneyimlendiği turizm türüdür (Baykal & Ataberk, 2020). Kırsal alanlardaki her türlü turizm etkinliklerini içine alan kırsal turizmin amacı, insanların köy, çiftlik ya da dağ evi gibi yerlerde konaklayıp, kırsal kültürle iç içe olacak şekilde bir tatil yapmalarını sağlamaktır (Soykan, 2003). Kırsal turizm bölgesel etkinlikler, yöresel ürün festivalleri, tarımsal eğitim faaliyetlerinin eko turizm ve kırsal macera turları, doğa temelli geziler, çiftlik tatili, kırsal bölgeler ve kırsal tatil köylerinde yöreye özgü konaklama imkânı sunan alanlar gibi birçok ürün bileşenlerini içerecek şekilde bölünmüştür (Ekiztepe, 2020). Kırsal turizm ile kırsal kalkınma arasında doğru yönlü bir ilişki olup, kırsal kalkınmanın temel araçları arasındadır (Ün vd., 2012). Dağlık alanların çok çeşitli turizm etkinliklerinin yapılmasına zemin hazırlamanın dışında, kırsal turizmin gelişmesiyle yerel halkın göç etmesinin de önüne geçebileceği, kırsal kalkınma sağlayacağı düşünülmektedir. Bu durumda gelişmiş olan ülkelerdeki özel küçük çiftliklerde yapılan uygulamalar ile çiftçilerin ekonomik durumunu düzeltmekte de kırsal turizm önem taşımaktadır (Özgüç, 2017). Yine şehir hayatının stresli, gürültülü, kalabalık ortamından uzaklaşmak, doğal hayatta sakin sessiz zaman geçirmek isteyenler kırsal alanlara yönelmektedir. Ayrıca daha sağlıklı ve bilinçli beslenme isteği, ürünlerin yetiştirildiği yeri görüp doğal ortamlarından o ürünleri almak kırsal alanlara ziyaret isteğini arttırmıştır.

Kırsal Alanlar İçin Uzun Vadeli Vizyon-2040 çalışmalarında Avrupa Komisyonu, dağlık alanlarda iyi bir yaşam kalitesi, korunmuş ve yenilenebilir kaynaklar, ekosistem hizmetlerinin sürdürülebilirliği ve bölgesel uyum merkeze alınmıştır (Euromontana, 2020). Günümüzde kırsal turizm doğaya karşı duyulan özlemi giderebileceği düşüncesiyle yalnızca turistlere çevresel kültürel yerleri göstermek, ekonomik yarar sağlamak değildir. Gelişmiş bir kırsal turizm mekânında asıl hedef süreç dâhilinde sürdürülebilirliği sağlamak ve farklı kırsal mekânlara göre rekabet avantajı sağlamaktır (Chin vd, 2016).

Sürdürülebilir kırsal turizm sayesinde gelir, üretim ve istihdam olanaklarının sağlanması dışında, sağlık ulaşım ve eğitim koşulları desteklenip bölgesel kalkınma sağlanabilmektedir. Korunan yöresel değerler atıl olan iş kolları aktif duruma geçirilebilmektedir (Baykal & Ataberk, 2020). Böylece kırdan kentte yapılan göçler önlenebilmekte, yerel halk doğal çevrenin korunması gerekliliği algısına ulaşabilmektedir.

Yine turistler, yöresel olan ürünlere ilgi göstermekte, yerel halk gibi yaşama arzularını tatmin etmekte, sürdürülebilirliği önemsemekte yerel halkın sosyal ve ekonomik açıdan güçlenmelerine destek olmaktadır (Dornier & Selmi, 2018). Dolayısıyla kırsal turizm deneyime odaklanan yerel ürünleri ve destinasyonları desteklemekte kitle turizmi dışında bireysel ve küçük gruplarla hareket eden turistlere de hitap etmektedir.

Dünya nüfusunun yaklaşık %12'si dağlık alanlarda yaşamaktadır. Avrupa ülke sınırlarındaki alanın %36'sı dağlık alanlardan oluşurken Türkiye'nin yaklaşık %78'i dağlık alanlardan oluşmaktadır. Temiz suyun da %80'i bu alanlardan karşılanır. Bu alanlarda ilaç sanayinin kullandığı odun dışı orman ürünleri, odun hammaddesi, madenler, gıda ürünleri, hayvancılık gibi birçok alanlarda üretim yapılmaktadır.

İngiltere'de Thames Nehri boyunca çakıl depoları, Fransa'da ise kanallar ile Seine Nehri'nin terk edilmiş çakıl maden ocakları civarında su sporları ve rekreasyonel amaçlı kullanım devam etmektedir. İtalyanlar Toskana ve Umbria'da eski kır evlerinde bahçe işleri, yemek pişirme aktiviteleri, kuş gözleme ve trekking uygulamalarına katılmaktadır (Özgüç, 2017).

Turizm sektörü Çin'de ortaya çıkan ve kısa bir sürede tüm dünyaya yayılan Covid-19 salgınından en fazla etkilenen sektörlerden biridir. Dolayısıyla insanlar daha sakin, sessiz, temiz havaya sahip olan mekânları bu salgın sonucunda daha çok tercih edebileceklerdir. Bu anlamda Stankov vd., (2020), bu durumun uzun vadede sürdürülebilir turist deneyimlerine dönüşebileceğini ifade etmiştir. Dağlık ve kırsal alanlar hem geçmişten günümüze tarihi yerleşmeler, hem de yollar açısından oldukça zengindir. Büyük kısmı dağlık olan Türkiye gibi bir ülkede turizmin geliştirilip ve çeşitlendirilmesi adına dağlık alanlardan yararlanma bir zorunluluk olmuştur. Kırsal mekânlar manzarası, doğal temiz havası, aktiviteleri, yöresel ürünleri ile popüler turizm mekânları için daha çekici hale gelmiştir.

Türkiye'de turizminin geliştirilmesi, çeşitlendirilmesinde dağlık alanların kullanılabilir hale getirilmesi zorunluluğu olduğu düşünülmektedir. Sekizinci Kalkınma Planı, kırsal turizm ve kırsal alanların kalkınmasına yönelik diğer sürdürülebilir kalkınma projelerine öncülük etmiştir. Dokuzuncu Kalkınma Planında da kırsal turizmin istihdamın artmasına, el sanatlarının gelişmesine, kadının iş hayatına katılımının sağlanmasına, kırsal peyzaj dokusunun

korunmasına etki ettiği ifade edilmiştir (Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013). 2023 Turizm Stratejisinde de kırsal kalkınmada kırsal turizmin bir araç olarak kullanılmasının önemine ve neler yapılabileceğine değinilmiştir. Turizmin çeşitlenmesinin yanında tüm yıla yayılıp alternatif etkinliklerin arttırılması, yörenin potansiyeline uygun turizm tiplerinin oluşturulması, bölgelere yayılması, hatta markalaşan turizm bölgeleri sayesinde turizm alanındaki istihdamın artmasının önem taşıdığı ifade edilmiştir (2023 Turizm Stratejisi, 2014). Kırsal turizmin geliştirilmesi için 1990'da Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayla Turizmi Projesi yapmış, Toroslar ve Karadeniz Bölgesinde yirmi altı mekan yayla turizm noktası olarak belirlenmiştir. Marmara gölü kıyısında Manisa'nın Tekelioğlu köyünde turistlerin erişte kesmek, tarhana ovmak, organik tarım ürünleri üretimi, pekmez kaynatmak gibi uygulamalara katılmaları ve üreterek tatil yapmak gibi faaliyetlerle kırsal turizmin gelişiminin sağlanması hedeflenmiştir (Gürdoğan & Tetik, 2016). Yine Erzincan'da salcılık ve yamaç paraşütü, Karadeniz'de Kafkasör yaylasında boğa güreşleri, Samsun'da yayla evleri, Ege'de deve güreşleri kırsala turist çekmek için yapılan uygulamalardır (Morgül, 2006).

Kırsal Kalkınma Programı (IPARD)'nın ise kırsaldaki altyapı olanaklarının geliştirilerek turizme uygun hale getirilmesi, rekreasyonel alanların ve yeni konaklama tesislerinin yapılması, göçün engellenmesi, bölgenin tanıtımlarının yapılması, AB standartlarını teşvik etmek gibi amaçları bulunmaktadır (Kırsal Kalkınma Programı, 2014). Dağ evi, yayla evi, çiftlik evi, lokantalar, piknik alanları, kamp alanları, kahvaltı yerleri doğa yürüyüşleri, rafting parkurları ve butik oteller gibi yatırımlar hibe desteklerinden yararlanmaktadırlar. Avrupa Birliği tarafından Türkiye'ye tahsis edilen fonların, IPARD I (2007-2013) ve IPARD II (2014-2020) dönemlerinde kullanılmasından sorumlu ve yetkili kurum olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) tarafından, kırsal kalkınma politikası kapsamında sürdürülebilir kırsal kalkınmanın kırsal turizmin gelişmesini sağlamak için destekler sunulmaktadır. Türkiye IPARD kırsal kalkınma uygulamalarında AB'ye aday ülkeler içinde en başarılı ülke olmuştur. IPARD programı kapsamında ödenen 1,5 Milyar Avro hibe ile kırsalda on sekiz bin adet yatırım yapılmış ve yüz bin istihdam sağlanmıştır. Tüm paydaşların katılımıyla 2027 yılına kadar uygulanacak IPARD-3 Programı da uygulamaya konulmuştur (URL.1).

Antalya'da Akdeniz, Kahramanmaraş Sütçü İmam, Tetova University/Kuzey Makedonya ve Uvas University/Pakistan iş birliğiyle yapılan 10. Ulusal Kırsal Turizm Kongresi ve 5th International Rural Tourism and Development Congress'inde. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) Kahramanmaraş'a 45 Milyon TL toplam yatırım bedeli olan 77 adet projenin 25 Milyon TL hibe ödemesi ile destekleyeceğini açıklamıştır (URL.2). Kahramanmaraş en fazla yatırımın planlandığı teşvik programlarından en avantajlı iller arasında yer almaktadır. Günümüzde de Kahramanmaraş ve ilçelerine bu destekler devam etmektedir. Kırsal turizm alanında yörede yatırım tutarı On İki Milyon TL'yi bulan 7 adet konaklama tesisi için 6,3 Milyon TL hibe ödemesi öngörülmektedir (URL.3).

Araştırma, Çağlayancerit'in tarım dışında ek gelir sağlayabilecek olan kırsal turizm potansiyelini belirlemek, olması gerekenleri ortaya koymak, geleceğe yönelik planlamalar yapmak ve kırsal turizm stratejisini geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Süreç dâhilinde görülen nüfus kaybı kırsal mekân olan yörenin kalkındırılması için büyük bir fırsat olacaktır. İlçe el değmemiş doğası, doğal ürünleri, gelenek ve görenekleri, yöresel yemek kültürü gibi birçok otantik değerlere sahiptir. Araştırma sahası olarak belirlenen Çağlayancerit'te kırsal turizmin bir alternatif değil ana unsur olması oldukça elzemdir.

Araştırmanın ilk bölümünde, dağlık alanlar, kırsal turizm kavramı ve gelişimi, ikinci bölümde amaç, önem ve yöntemi, üçüncü bölümde araştırma alanının mevcut durumu (fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri), dördüncü bölümde ise araştırmanın bulguları, yörenin güçlü, zayıf yanları, fırsat ve tehditlerini belirlemek için SWOT analizi ile sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

MATERYAL METOT

Çağlayancerit'in kırsal turizmine ilişkin potansiyeli belirleyip kırsal yerel kalkınma için fırsatlar sunmayı, geleceğe yönelik kırsal turizm stratejileri geliştirmeyi hedefleyen araştırma, mekândaki olguların anlaşılmasını, çeşitli veri tiplerinin bir arada kullanılmasını sağlayan durum çalışmasıdır (Karasar, 2020). Araştırmada kırsal turizm değerlerinden olan mevcut ve potansiyel çekicilikler belirlenmiştir. Arazi çalışmaları yapılmış ve ArGis programında haritaları üretilmiştir. İlçenin kırsal turizm açısından sahip olduğu değerler açısından zengin olması, bu araştırma alanının seçilmesinde etkili olmuştur. Yörenin kırsal turizm açısından güçlü ve zayıf yönleri, fırsat ve tehditlerini belirlemek amacıyla SWOT analizi yapılmıştır. Yöredeki yerel halk, yöneticiler ve turistlerle mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Turizm politikaları oluşturulurken SWOT analizi tekniğinden faydalanılmaktadır. SWOT analizi, bir yörenin iç ve dış faktörlere bağlı olarak sahip olduğu güçlü yönlerden ve fırsatlardan en yüksek düzeyde faydalanılması, tehditlerin ve zayıf durumların en az düzeye indirgenmesi düşüncesi ile ortaya çıkmış bir tekniktir (Yücenur vd, 2010). Araştırma alanının turizm için güçlü ve zayıf yönlerinin biliniş analiz edilmesi ile hedeflere daha uygun stratejiler geliştirilebilecek, olumsuzluklar belirlenip düzeltililebilecektir. Araştırma sonucu elde edilen bulguların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

işleme loğlamak denir. Yeni merkez yerleşmeler ise betonarme binalardan oluşmaktadır. İlçenin 10.396 hektarı (% 16) tarım alanı, 23.566 hektarı (% 37) orman ve fundalık, 27.677 hektarı (% 38) çayır ve mera, 5561 hektarı (% 9) ise tarım dışı arazidir (URL4).

Tablo 1: Çağlayancerit’de nüfusun gelişimi (TÜİK,2023)

Yıllar	Toplam	Erkek	Kadın
2007	26.846	13.500	13.500
2008	27.051	13.767	13.767
2009	26.938	13.653	13.653
2013	25.276	12.935	12.935
2014	24.548	12.618	12.618
2015	23.607	12.112	12.112
2016	23.318	11.995	11.323
2017	23.025	11.809	11.809
2018	23.346	11.976	11.976
2019	23.133	11.938	11.938
2020	23.292	11.960	11.960
2021	22.893	11.760	11.133
2022	22.350	11.507	10.843

Yöreden arazi darlığı, yetersiz ulaşım ve istihdam problemi nedeniyle çevre il ve ilçelere Adana, Şanlıurfa Diyarbakır, Mersin Gaziantep ve Kahramanmaraş’ta mevsimlik tarım işçisi ya da sürekli göç yaşanmaktadır. Düzbağ ve Bozlar kasabaları yurtdışına en çok göç veren mahallelerdir. Yaz mevsiminde Çağlayancerit ve kırsalına gelen yaylacılar Çağlayancerit nüfusuna kayıtlıdır. 2007’de 26.846; 2015’de 23.607 ve 2022’de 22.350 nüfusa sahip olup, 11.507’si erkek ve 10.843’ü kadından oluşmaktadır. Bu nüfusun %51,49 erkek, %48,51 kadındır (Tablo:1) (TÜİK,2023). 6 Şubat 2023’de meydana gelen Kahramanmaraş merkezli 7,7 ve 7,6 büyüklüğündeki depremlerden 11 il etkilenmiştir. Bu depremlerden zeminin sağlam olması nedeniyle en az etkilenen ilçelerden biri Çağlayancerit’tir. Çağlayancerit’in 22.350 olan nüfusu depremden sonra artış göstermiştir. Bu artış depremden kaçıp süreci bu mekânda geçirmek isteyenlerden kaynaklanmaktadır. Yetkililerde Çağlayancerit’in nüfusunun bu süreçte 35 bini geçtiğini ifade etmektedir. Yörede iki yerde konteyner kent kurulmuş, deprem mağdurları yıkıcı depremlerin ve devam eden sarsıntılardan sonra ilçeye gelip yakınlarının yanında ve çadırlarda kalmaya başlamıştır. Ticari faaliyetler ve sosyal yaşam ilçede süreç dâhilinde devam etmektedir.

İlçedeki Doğal Değerler

Hidrografik yapı

Yörenin en büyük su kaynağı olan Aksu Çayı Ceyhan Nehri’ni besleyen en önemli koldur. Kışpınar Kaynağı, Değirmen Gözü, Biçme Oluk, İncecik Gözü, Salmanlar Pınarı, Gücük Suyu, Akdere Çatı, Büklüce Pınar, Erik Gözü, Zorkun Pınarı; Engizek yol güzergâhındaki Zorkun Göleti, Boylu mahallesindeki Merke Göleti ve Düzbağ’da Helete Göleti bulunmaktadır. Helete mahallesinde Göksu Nehri kıyısında doğayla baş başa vakit geçirilebilecek sosyal tesisler vardır. Bu alanlar doğa sporları açısından da önemli bir potansiyel oluşturur. Küçükcerit Mahallesi’nde çevre mahallelerin içme suyu ihtiyacını karşılayan Ceviz, Meşe, Kamalak ve Ardic ağaçları arasında yer alan Aksu Gözü ise çok güçlü bir su kaynağına sahiptir. İlçe merkezine yakın bir noktada yer alan ve halk arasında Kuzgeçe denen alanda bulunan Değirmen Gözü’nde restoranlar ve sosyal tesisler bulunmaktadır. Burası İlçenin şehir şebeke suyuna kaynaklık etmektedir. Bunların dışında yörede Göz denen birçok kaynak vardır. Yörede Çağlayan lokantası tüm yıl boyunca hizmet vermektedir. Nurhak Dağlarından kaynaklanan Söğütlü çayı, rekreasyon faaliyetleri ve doğa sporları açısından da önemli bir potansiyel oluşturur. Ev gözü, Dağşir Gözü Ayrar pınarı, Gücük Pınarı, Teslimeler, Kürdün Pınarı, Öksüz Dağı eteklerindeki su kaynaklarında rekreatif faaliyetler yapılmaktadır. Helete ve Bozlar Mahallelerinin içme suyu çelik borularla buradan sağlanmaktadır. Suyun altında en az bir asırlık iki tane su değirmeni mevcut olup, bu değirmenlerde un, bulgur, dövme işleri yapılır. Günümüzde faaliyet gösteren değirmenlerde vatandaşlara hala hizmet verilmektedir (URL:4).

Engizek Dağı’nda Küçükcerit köyüne yirmi km uzaklıkta olan Âbuhayat Suyu yöre halkı tarafından kutsal kabul edilmekte, birçok derde deva olduğuna inanılmakta, su ile banyo yapılırsa hastalıklarının geçeceğine, içildiğinde ise genç kalınacağına ve uzun ömürlü olunacağına inanılıp, kurban kesilip lokma dağıtılmaktadır. Yaylaya da Âbuhayat Yaylası adı verilmiştir. 2050 yılına kadar Gaziantep’in içme suyu ihtiyacı Gaziantep’e 130 km mesafede Çağlayancerit Helete Mahallesinden geçen Göksu Çayı üzerine kurulacak baraj ile karşılanacaktır (URL:6).

Mağaralar

Yörede Toraman tepesi eteğinde dört tane sıralı mağara vardır. Günümüzde bir tanesi açık olan mağara 3 metrekare, kapısı 1,5 metrekare genişliğindedir. Bu mağaralarda Ermeniler tarafından domuz beslendiği için mağaraların adı domuz ahırıdır. Mağaranın içerisinde kemer şeklinde 20cm derinliğinde oyuklar vardır (URL:4).

Yaylalar

Yörenin coğrafi yapısı yaylacılık faaliyetlerine uygundur. Bu alanlar hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı kırsal mekânları oluşturmuştur. Manzarası, sessiz, sakin ve huzurlu bir atmosferi, doğal peyzajı, havası, flora ve faunası ile yörenin gözde mekânlarını oluşturmaktadır. İlçe'nin kuzey'i Engizek, güney'i Öksüz dağı, doğusu Erinci, batısı Kazıklı ve Topal Ali dağları ile çevrilidir. Engizek Dağı'nın kuzeyinde Ali Bey Uşağı yaylası; Engizek Dağı'nın zirvesinde Büyük yayla; Ayrancı, Zeynep Uşağı, Âbuhayat yaylası, Maksut Uşağı, Alikar, Mehmedo ve Soğuk Pınar yaylaları vardır. Yörede Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı tarafından kırsal turizme ivme kazandırıp doğa ve sporseverlerin merkezi olabilecek Daz Seyir Terası Projesi yapılmıştır. Zorkun Deresi'nin iki yamacını asma köprüyle birbirine bağlayan ellibeş bin metre karelik alanda Trekking ve bisiklet yolları, ATV taşıt yolu, Bungalov evleri, Zorkun Göleti ve Göl Cafe bulunmaktadır. Proje dâhilinde Helete mahallesinden, Yeşil ve Ayrancı yaylalarına, oradan Alikocalar ve merkez ilçeye kadar 70 km'lik parkur bulunmaktadır. Yörede ağaçlandırma çalışmaları da yapılmıştır (URL:4).

Fotoğraf:1 Yayla şenlikleri, Rekreasyon alanları, AB tescilli coğrafi işaretli Çağlayanerit cevizi, Kar manzaraları.

Tarımsal faaliyetler

İlçe işlenebilir toplam arazi varlığı 167.985 dekar olup, bu arazinin 84.375 dekarı sulanabilir, 83.610 dekarı da kuru arazidir. Yörede devlet tarafından arpa, mısır (dane), soğan(kuru),buğday, nohut, kuru fasulye, yem bitkileri desteklenen ürünlerdir. Kuru tarım alanlarında buğday, nohut, arpa; sulu tarım yapılan yerlerde fasulye, şekerpancarı, soğan, mısır, şeftali, elma, ceviz, kayısı, armut, kiraz, vişne, ceviz, hurma, domates, patlıcan, biber yetiştirilmektedir. Gabarcık (Kabarcık), Külefi (Künefi), Marhabaşı (Mahrabaşı), Ezezi (Azezi) ve Peygamber Üzüm türleri ile bağcılık yapılmaktadır. Tarım dışında kalan kısımlarda ise küçükbaş hayvan yetiştiriciliği koyun (İvesi ve Akkaraman) keçi (kıl keçisi), kanatlı hayvan, arıcılık(yayla çiçek balı) yapılmaktadır. Yörede özellikle Helete'de bol miktarda keçi peyniri üretilmektedir (URL:6). Yer şekillerinin büyük kısmı parçalı ve eğimli olması nedeniyle özellikle köylerde makineli tarım da yapılamadığından ekonomik yönden büyük işletmeler bulunmamaktadır. Daha çok aile işletmeciliği yaygındır. Engebeli yapısıyla bilinen Çağlayanerit'te, traktörün giremediği bağ, bahçe gibi yaklaşık onbin dekar engebeli arazinin sürülmesinde tarımsal faaliyetlerde atlardan da yararlanılmaktadır.

Çağlayanerit cevizi yörenin yerli çeşidi olup 13 Kasım 2012'de Türk Patent Enstitüsü tarafından Coğrafi İşaretli ürün olmuştur. Yumuşak yapılı ve kolay kırılarak içi tüm olarak çıkarılabilen, dolgun gövdeli, iç kurduna dayanıklı, kendine özgü aroması, açık sarı iç renginde ve ekstra iriliktir. Meyve verimi yüksek bir ceviz türüdür. Coğrafi koşulları, rakımı, iklimi, sulama suyu özellikleri nedeniyle 2023 yılında ceviz Avrupa Birliği'nden (AB) coğrafi işaret tescili almıştır. Böylece pazar problemi yaşamadan uluslararası tanınırlığı ve rekabet gücü artacaktır. İlçede kayıtlı otuzbin dekar alanda ceviz yetiştiriciliği yapılmaktadır Çağlayanerit'in en büyük geçim kaynağı olan ceviz daha çok kilogram hesabı değil de, adet olarak satılır. Dalından toplanmadan alıcı bulan ürün 8 bin 500 ton olarak üretilmiştir. ABD, İngiltere, Almanya, Romanya, KKTC ve Fransa'ya ihraç edilmektedir. Toplanan cevizler hasat döneminin ardından kabuklarından ayrıştırılarak kurumaya bırakılmaktadır. Çağlayanerit cevizi pazar payını artırmak, aracılardan azaltılarak, üreticinin cevizden daha çok kazanmasını sağlamak, ceviz üretimini yaygınlaştırmak ve Çağlayanerit Cevizinin pazarda daha güçlü olmasını sağlamak için DOĞAKA ile Ceviz İşleme ve Paketleme tesisi kurulmuştur (Fotoğraf:1) (URL:4).

Tarihi Değerler

İlçede Gaziantep Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nün 29.09.2020 tarih ve 3767 sayılı kararı ile tarihi değerler korumaya alınmıştır. Yörede Aksu Mahallesiyle Bozlar Mahallesi arasında 1.40 cm yüksekliğinde 10 kilometre Antik dönemde yapılan su yolu vardır. Bent ve kemerleri ve kayalardaki oymalarla dikkati çekmektedir. Yine Kısık vadisi boyunca antik su kemerleri, eski Çağlayanerit evleri (Pınarbaşı evleri),1812 'de İstiklal Mahallesi'nde sarp kayalar üzerine yaptırılan tarihi Keziban Sultan Camii, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından tescillenen yaşları 285 olduğu belirtilen Kızfatma çınarları ismi verilen üç anıt ağaç bulunmaktadır (Fotoğraf:3) (URL:6).

Fotoğraf:2 Dağlık alanlardan kış ve bahar görüntüleri, Ceviz işleme tesisi, Belediye festival afişi

Kültürel Değerler

Sen, sen Ceritsin! Dağda, bayırdasın,

Hem düzlükte hem ovasdasın,

Adının geçtiği diyardasın (Şair:Selma Dolgun)

Sözlü tarihi kuşaktan kuşağa aktarma yörede önem taşımaktadır. İlçe sözlü bir kültüre sahiptir. Bozlar mahallesinden Âşık Veysel'den ilk bağlama dersini alan Kul Ahmet (Ahmet Kartalkanat) ve Âşık Ali Ataş değerli halk ozanlarıdır. Türkülerinde sevgi ve hoşgörüyü işlemektedirler. Mustafa Boz, Ramazan Kınalı, Selma Dolgun, Heletelioğlu Hüseyin, Ozan Mehmet Eyice değerli şairleridir. İlçede doğum, evlenme ve ölüm adetleri halk kültürünün edebiyat dışındaki ürünleridir.

Yörede el sanatları da büyük önem taşımaktadır. Halk eğitimi merkezi müdürlüğünde kadınların dokuduğu Anadolu motifli, kökboyasıyla renklendirilen yün ipliklerden dokunan organik halılar Avrupa ülkeleri ABD ve Japonya'ya ihraç edilmektedir. Yılda yaklaşık bin metrekare organik halı üretilmektedir. Halı dokuma alanlarına bazen çocukları ile gelen yöre kadınlarına istihdam sağlanmaktadır.

Yörede geleneksel halk oyunları ve halk giysileri gibi kültürel unsurlar da önem taşımaktadır. Annelerin, genç kızların dokudukları halılar, çullar, zahire koymaya yarayan çuvallar, giyilen abalar ve kebelere, şalvarlar, rengârenk nakışlı azık torbaları, heybeler ve bunların üzerine işlenen ve birçok farklı isimlerle anılan nakışlar maddi kültür varlıkları arasındadır. Düğünlerde ise davul, zurna ile halaylar çekilir, oyunlar oynanır (URL:6).

Fotoğraf:3 Çağlayancerit merkez (6şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası), Anıt ağaçlar Kızfatma çınarları, Bungalov evler, Keziban Sultan camisi

Festivaller

Yörede yerel kurum ve kuruluşların katkıları ile her yıl Çağlayancerit cevizinin tanıtımı ve pazarlamasının sağlanması için Eylül ayında Ceviz ve Kültür Festivali düzenlenmektedir. Festivalde çeşitli etkinliklere yer verilmektedir. Haziran ayında Ayran pınarı yayla festivali ve Helete yayla şenlikleri yapılmaktadır. Bu etkinliklerde yöre insanı kamp kurup, ateş yakıp, mini yarışmalarla davul zurna eşliğinde çeşitli oyunlar oynar (Fotoğraf:1-2) (URL:7). İlçede Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan onaylı bir tesiste oda sayısı on yatak sayısı ise yirmidir (Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, 2017). Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun hibe desteği ile özel girişim tarafından Çağlayancerit Köy Evleri Kırsal Turizm Projesi yapılmıştır. 12 ay hizmet veren yüzme havuzu, 1 milyon 266 bin 496 lira yatırımlı, Ertunç Çiftlik-Köy Evi 40 kişiliktir. 15 adet 1+1 Bungalov evi, 300 kişilik açık ve 90 kişilik kapalı alana sahip yöresel mutfağı, lokantası, çocuk oyun parkı, saunası ve Türk hamamı vardır (Fotoğraf:3) (URL:8).

Fotoğraf:4 Maraş tava, Alabalık, Helete keçi peyniri ve Maraş tarhanası

Yöresel yemekler

Kırsal mekânlarda doğadan elde edilen ürünlerle yapılan yöreye özgü yemekler yörenin gastronomi kültürünü yansıtmaktadır. Yufka ekmek ve bazlama yapımı, bağcılığa dayalı pekmez, pestil yapımı, hammaddesi ceviz-üzüm

olan şire, cevizli sucuk, samsa, pastık yapma geleneği vardır. Yoğurtlu aş, paça ,bulamaç, tarhana, bulgur, erişte, sütlü çorbalar; akarsularda üretilen balıklar; etli, peynirli mantılar; keşkek, döğme pilavı, gendime pilavı, gusgus pilavı, pıt pıt pilavı körmən aş, pırpırım boranası, yemlik boranası, yarpuz boranası, kenger boranası, baldırcan boranası, tamtum aş, sulu köfte, içli köfte, çiğköfte, mercimekli köfte, ekşili köfte, körmən aş, simit köftesi, sarımsaklı köfte; çaman (kebab), yahni, kelle, keşkek, güveç, tava, bamya, kabak eşgisi, bakla, helise; sarma ve dolmalar; bulgur pilavı yağlama, kıymalı katmerli börek, kete,kömbe, kül kömbesi, mısır kömbesi, bazlama; yağlı pekmez, kıvrım tatlısı, oğul balı, pekmezli bulamaç, tel kadayıf, hoşaf, ağız, teleme, helva ve hapsa gibi tatlı çeşitleri yörenin bilinen gastronomi kültürünü oluşturan ürünlerdir (Fotoğraf:4 9 (URL,4).

Tablo 2: Çağlayancerit'in Kırsal Turizm Kapsamında SWOT Analizi

Güçlü Yönleri (Strengths)	Zayıf Yönleri (Weakness)
*Yerel halkın sıcakkanlı ve misafirperver olması	*Turistler için konaklama alanlarının yetersizliği
*Bozulmamış bir doğaya sahip olması	*Ulaşımın zor olması ve seyahat acentalarının bölgeye turlar düzenlememesi
*Dağcılık, avcılık, trekking, kamp, olta balıkçılığı açısından potansiyeli olması	*Kahramanmaraş merkez ilçelerine uzak olması
*Yöresel yemek türlerinin zenginliği	*Yöre halkının kırsal turizm konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması
*Doğum, ölüm, düğün, aşıklık geleneğinin varlığı	*Yörenin yeterince tanıtımının ve reklamının yapılmaması
*Festival ve şöenlerin düzenlenmesi	*Festival ve şenliklerin yerel ölçekte kalması
*Yörede kırsal turizmin 12 ay uygulanabilirliği	*Kente göçün artması ve kırsal nüfusun azalma eğiliminde olması
*Endemik fauna ve flora tür çeşitliliği	*Kırsal turizm için girişimcilik kültürünün oluşmaması
*Kırsal turizm için ikliminin uygun olması	*Kırsal turizm alanında yeteri kadar örnek girişimci ve işyerinin olmayışı
*Cevizin coğrafi işaretli ürün olup yoğun yetiştirilmesi	*Yöre halkının kırsal turizm bilincinin gelişmemiş olması
*Kalabalık ve gürültülü olmaması	-
Fırsatlar (Opportunities)	Tehditler (Threats)
*Kırsal turizme olan ilginin artış göstermesi	*Bölgenin sosyo-kültürel yapısının değişebilmesi
*Nüfusun ve sanayi faaliyetlerinin azlığı ve doğal zenginlikler için tehlike olmaması	*Otel, pansiyon, lokanta gibi hizmet işletmelerinin yetersizliği
*TKDK'nın bölgedeki yatırımları teşvik ediyor olması	*Aşırı ve kontrolsüz gelişimin yozlaşma, tahrip olma, kirlenme riski taşıması
*Tarım üreticisine ek bir gelir sağlaması	*Yaşanan göçe bağlı olarak genç nüfusun azalması
*Yöre halkının geleneksel yaşantısını devam ettirmesi	*Doğal alanların yok edilmesi veya tahrip edilmesi
*Meslek yüksekokulu varlığı	*Yerel ve geleneksel kültürde zayıflama ve bozulma
*Çağlayancerit cevizinin AB tarafından tescillenmesi	*Nitelikli personel yetersizliği
*DOĞAKA Anadolu Kalkınma Ajansının Destekleri	*Doğal alanların bilinçsizce kullanımından kaynaklanan çevre sorunları
*İlçe dışında yaşayanların yaz aylarında ilçeye gelmeleri	-

Yöreye has yapılan SWOT analizi literatür çalışmaları saha gezisi, Çağlayancerit belediyesi ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü personelleri ve yerel halk ile yapılan görüşmeler baz alınarak oluşturulmuştur. (Tablo2). Yörenin en güçlü yönünü yıl boyunca kırsal turizmden yararlanılabilecek bir mekân olması oluşturmaktadır. Yörenin en güçlü yönünü yıl boyunca kırsal turizmden yararlanılabilecek bir mekân olması oluşturmaktadır. Fırsat olarak en değerli Çağlayancerit cevizinin AB tarafından tescillenmesi olurken, otel, pansiyon, lokanta gibi hizmet işletmelerinin yetersizliği ise tehdit oluşturmaktadır. Günümüzde Kahramanmaraş ve ilçelerinde TKDK vasıtasıyla IPARD programının bölgeye yatırımları teşvik ediyor olması nedeniyle kırsal turizmin gelişebileceği düşünülmektedir. Yöreye yatırım yapmak isteyen kişi sayısı da artmaktadır. Bu bağlamda yörenin kırsal turizme elverişli hale getirilebilmesi adına yörenin olumsuz şartlarının ortadan kaldırılması ve değerlerinin ön plana çıkarılması gerekmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Coğrafi yapı anlamında dağlık bir alanda yer alan Çağlayancerit'te kırsal turizmin bir potansiyel oluşturduğunu, bu potansiyel ortaya çıkarılmadıkça kırsal kalkınmanın yörede mümkün olmayacağı gibi kırlarında boşalması ile sonuçlanacağını ortaya kayabilmek amacıyla araştırma yapılmıştır.

1960- 1980'lerde İtalya'da 5 milyon kişi topraklarını bırakıp göç etmiştir. Kırsal turizm adına farkındalık yaratmak için ülkede Ulusal Tarım ve Turizm Derneği kurulmuş, tarımsal faaliyet yapanlar çiftliklerinin odalarını kiraya verip, yöresel ürünlerini pazarlamış ve kırsal turizm etkinliklerini başlatmışlardır. Bunun sonucunda özellikle Abruzzia gibi kırsal bölgelerde göç hareketleri yavaşlamış ve yöredeki çiftçiler turizm etkinliklerine katılım sağlamışlardır (Demirezen, 2018). Eski bir Rum köyü olan İzmir Şirince'de kırsal turizm faaliyeti yapılmaktadır. Yöredeki eski Rum evleri pansiyon olarak kullanılmaktadır Günümüzde uygun coğrafi konumu, kültürel değerleri, yerel halkın turizm için olumlu düşünceleri ile tanınmıştır. (Ün vd., 2012). Benzer şekilde Çağlayancerit'te de tarımsal faaliyetle uğraşan çiftçiler konutlarının odalarını turistlere kiraya verip, evlerinde tarlalarında ürettikleri ürünleri satabilirler. Kırsal turizm sayesinde yörede hem yerel halkın, hem de işletme sahiplerinin gelir kaynakları artacaktır. Yine hem tarlada, hem evde çalışan yöre kadınlarının istihdamı sağlanacak, tarım sektörü de ivme kazanacaktır. Uzun süreç

dâhilinde süren ve devam eden kırdan kentte yapılan göçler, kırsal turizm fırsatı sayesinde insanları yerinde tutmayı sağlayacak ve hatta şehirlerden kaçışı da beraberinde getirebilecektir.

Erdek'te evlerini turistlere pansiyon olarak veren ailelerin %70'inin çocukları turistlerin çocuklarıyla arkadaş olmuşlar, her iki tarafta farklı bilgiler kazanmıştır. Turistler ile yerel aileler arasında da etkileşimler gerçekleşmiş, turistler farklı bir kültürle kaynaşma ve farklı gelenek ve görenekleri öğrenme fırsatına sahip olmuştur (Yeniçare, 2007). Dolayısıyla kırsal turizm kültürlerin kaynaşmasına vesile olabilecektir. Çağlayancerit'te de benzer uygulamaların pozitif sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Kırsal turizm uzmanları tarafından yerel halka ev pansiyonculuğu eğitimi verilebilir. Böylece bölgede gelişen kırsal turizm sektöründeki artan konaklama talebine alternatif bir çözüm sağlanmış olur.

Sürdürülebilir kırsal turizmde model ve öncü bir konsept 'de yörede turizm sektörünün ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkısının güçlendirilmesi için DOĞAKA ve Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Kahramanmaraş Süleymanlı (Zeytin) Kültür Köyü Projesi yapılmaktadır. Proje ile yöreye turizm hareketliliği kazandırılması adına yöre tur organizasyonlarına dâhil edilecek, yerli ve yabancı turistler bölgeyi ziyaret edecek, istihdam artacak ve kırsal kalkınma sağlanacaktır. Bu tür projelerin Çağlayancerit içinde uygulanması yöre açısından büyük önem taşımaktadır.

Turizm potansiyeline sahip kırsal bölgelerin turizm amacıyla kullanılabilmesi için öncelikle altyapı, ulaştırma ve yerel hizmetlerin tamamlanmış olması gerekmektedir. Yöreye birkaç ulaşım yolu olmakla birlikte özellikle kış döneminde karlı havalarda problemler yaşanabilmektedir. Karayolu ağının en çok kullanıldığı yörede bu sorunların çözümü ulaştırılması elzemdir.

Rotalar turistlere açık olan yerleri ziyaret edip mekânların ve hizmetlerinden yararlanılarak istenilen yerlere ulaşmak amacıyla izlenen yoldur. Kırsal turizmde gelişmişlik seviyeleri düşük olan yörelerde gelişimin sağlanmasında rol oynayabilir. Tek bir kaynağa bağlı bir seyahat olsa da rotalar diğer öğelerinde ziyaret edilmesine katkı sağlayacaktır. Çağlayancerit'te kırsal turizm rotaları oluşturulabilir. Kılışallayan (2021), Bertiz, Kırkgöz, Engizek dağı, Yaşıl yaylası olarak oluşturduğu rotada suyun bol olduğu Sedir ormanlarının yoğun olarak bulunduğu güzergâhı ifade etmiştir. Yine Çağlayancerit Göz, Bungalov evleri ve zirve olarak da Öksüz dağı olarak farklı bir rota belirlemiştir. Meşe, Sedir, Çınar, Karaçam ve Kızılçam ormanlarının arasından oluşturulan rota dâhilinde Kırkgözden sonra yaylacılarında kullandığı patika yollar tercih edilerek Musto yaylasına (2400m) ulaşılabilirliğini ifade etmiştir. Hatta dağın arka yüzü olarak ifade ettiği bir diğer hayvancılık faaliyeti yapan yerel halkın çıktığı Yaşıl yaylasının da bu rotaya dahil edilebileceğini belirtmiştir. Yine ilçede dağ laleleri meşhur olan Helete dolaylarına doğa yürüyüş rotaları yapılabilir. Buralarda Öksüz dağı (1860m)'nda yer alan rüzgâr tribünleri görülebilir. Bertiz kale mahallesinde bulunan kaledaki sosyal tesislerde turistler konaklatılabilir. Endemik bitki keşfi, kamp, doğa yürüyüşü, balık tutma ve yaylacılık faaliyetlerine katılım sağlanabilir. Yörede bu rotaların sürdürülebilirliğinin sağlanması kırsal turizm açısından önemlidir.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) vasıtasıyla, Avrupa Birliği (AB) aday ülkelerde uygulanan Katılım Öncesi Kırsal Kalkınma Aracı (IPARD) Programı'ndan yöre için alınacak desteklerin artması sağlanabilir. Yine araştırma kapsamında yapılan SWOT analizi sonucunda; Çağlayancerit'in Kırsal turizm açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu, imajının güçlendirilmesi için planlamalar yapılarak turizm rotalarının oluşturulması, reklamın ve tanıtım yapılarak yörenin turizm ile birlikte kalkındırılmasının sağlanabileceği, böylece istihdam sorununa çözüm üretilebileceği belirlenmiştir. Yörenin fazla turistle karşı karşıya kalmasıyla konaklama ve altyapı sorunlarının ortaya çıkabileceği, doğal çevrede kirliliği oluşturmamak için çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Bölgenin tur organizasyonlarına dâhil edilerek turizm hareketliliği kazandırılması, yerli ve yabancı turistlerin bölgeyi ziyaret etmesi, kırsal kalkınma ve istihdama da katkı sağlanması öngörülmektedir. Tarımsal üretimin yapıldığı kırsal turizm potansiyeline sahip olan yörenin turizm için çekici bir merkez haline getirildiği durumda tarımsal üretim daha da artacaktır. Yörenin ziyareti esnasında üretim yapan çiftçilerin ürünlerini pazara sunmaları için bir fırsat doğacak, turistler organik olan bu ürünlerden istifade edecekler, çiftçiler de kazanç sağlamış olacaklardır.

Çağlayancerit İlçesi ve Köylerine Hizmet Götürme Birliği'nin hazırladığı ve kabul edilen 408 bin 816 TL bütçeli "İlçemizdeki Tarihi ve Doğal Güzellikler Yok Olmasın" projesi kapsamında ilçedeki tarihi ve turistik yerlerde çevre düzenlemesi yapılmaktadır. Tarım, gıda ve hayvancılık fuarlarına katılımlar sayesinde yörenin tanıtımı sağlanabilir. Kahramanmaraş Sütçü İmam ve İstiklal Üniversitelerinde bulunan bilim insanlarının bölgeye gelerek, kırsal turizm ve kırsal kalkınma üzerine konferans ya da kongrelerde bölge insanını bilinçlendirmeleri önem taşımaktadır.

Çağlayancerit gastronomi açısından da önemli bir yerleşmedir. Ceviz, *cevizli sucuk, tarhana, pastık, samsa, yöreye özgü hamur işleri tatlılar, börekler, pilavların yerel halk tarafından turistlere sunulması ve hatta bu ürünlerin yapımında turistlerinde deneyimlemelerinin sağlanması kırsal turizm adına çekicilik sağlayacaktır.*

Dağların arasında bulunan Çağlayancerit, su kaynakları açısından oldukça zengin bir bölgedir. Sahip olduğu su kaynaklarıyla çevre yerleşmelerin içme suyu ihtiyacını karşılayan bir mekân olan ilçede, Ceviz, Meşe, Kamalak ve

Ardıç ağaçları arasında Göz olarak ifade edilen birçok kaynak vardır. Kuzgeçe mevkiinde Değirmen Gözü, Küçükcerit Mahallesi'nde Aksu Gözü, Helete mahallesinde Göksu Nehri, Dulkadiroğlu ile Çağlayancerit ilçe sınırında Kırkgöz Mevkiinde Boylu Göleti doğayla baş başa kalınıp dinlenilebilecek doğal alanlardandır. Bu mesire alanları etrafında restoranlar ve sosyal tesisler bulunmaktadır. Turistlerin bu alanları ziyaretleri sağlanmalıdır. Yörede yaylacılık faaliyetleri yanı sıra trekking, tırmanma, kampçılık, balık tutma gibi faaliyetlerin yapılabilceği alanlar da bulunmaktadır.

Bu yüzyılın en büyük tanıtım aracı reklamdır. Yörenin tanıtımının sağlanabilmesi adına Foursquare, Opentable gibi yiyecek ve içecek uygulamaları, Facebook, Youtube, Instagram gibi tanıtım uygulamaları, TripAdvisor, Trivago gibi konaklama uygulamaları kullanılabilir. İlçede kırsal turizmin iç turizm dışında dış turizmde de yerini alması, yerli turistler dışında yabancı turistlere de hitap edecek şekilde uygulamaların yapılması önem taşımaktadır. Bu bağlamda Çağlayancerit'te yerel halk ve özellikle yerel yönetimler kırsal turizm konusunda bilgilendirilmeli ve bilinçlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akinci, A. C. (2017). Çağlayancerit - Helete (Kahramanmaraş) Bölgesindeki Orojenik Kuşak ve Örtü Birimlerinin Tektono - Stratigrafik Gelişimi. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Yayınlanmamış Doktora tezi.
- Baykal, F., & Ataberk, E. (2020). Kozbeyli'de (Foça/İzmir) Kırsal Turizmin Geliştirilmesi Hakkında Yerel Halkın Görüşleri. *Ege Coğrafya Dergisi*, 29(1), 1-17.
- Chin, C. H., Lo, M. C., & Ramayah, T. (2016). Rural tourism sustainable management and destination marketing efforts: Key factors from communities' perspective. *Journal of Sustainable Development*, 9(4), 179-197.
- Dašić, D., Živković, D., & Vujić, T. (2020). Rural tourism in development function of rural areas in Serbia. *Економика пољопривреде*, 67(3), 719-733.
- Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013). Devlet Planlama Teşkilatı. Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013:13/14 Ankara: DPT Yayını.
- Dornier, R., & Selmi, N. (2018). Peer-to-peer accommodation and sustainability in mountain areas. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 10(2), 259-266.
- Demirezen, B. (2018). Tüm Yönleri İle Kırsal Turizm Ve Kayseri İli Üzerine Bir Swot Analizi Çalışması. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 79-101.
- Ekiptepe, A. B. (2020). Kırsal Yoksulluğun Azaltılmasında Kırsal Turizmin Yeri ve Önemi: Aşağı Büyük Menderes Havzası Örneği Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi
- Eruera, A. (2008). Rural tourism development in The Eastern Hokianga area. Unpublished Master's Thesis, Auckland University of Technology in partial fulfillment of degree of Masters of Business (Tourism), New Zealand.
- Euromontana. (2020). Towards A Long-Term Vision for Mountains Rural Areas (Contribution of Euromontana).
- Gökhan, İ. (2014). "Maraş ve İlçelerinin İsimlerinin Oluşması", *Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş*, Kahramanmaraş, 2014, s. 17-20.
- Gürdoğan, A., & Tetik, S. (2016). Salihli'nin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 6(1), 59-68.
- Karasar, N. (2020). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayınları, Ankara.
- Kılıçsallayan, S. (2021). Rota Maraş, Çağlayancerit İlçesi, Akbaba Ofset Matbaacılık Basım Yayın Dağıtım, Tanıtım. S:19-21, Kahramanmaraş
- Kültür ve Turizm Bakanlığı .(2007). Turizm Stratejisi (2023), Ankara.
- Morgül, Ş. M. (2006). Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği (Master's thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Oppermann, M. (1996). Rural tourism in Southern Germany. *Annals of Tourism Research*, 23(1), 86-102.
- Özgüç, N. (2017). Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler. İstanbul: Çantay Yayıncılık.
- Page, S. & Getz, D. (1997). The Business of Rural Tourism; International Perspectives. London: International Thomson Business Press.
- Soykan, F. (2003). Coğrafi Çevrenin Korunmasında Turizm Potansiyelini Saptamanın Önemi. Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 17-24, Ege Üniversitesi, İzmir.

Stankov, U., Filimonau, V., & Vujičić, M. D. (2020). A mindful shift: an opportunity for mindfulness-driven tourism in a post-pandemic world. *Tourism Geographies*, 22(3), 703-712.

TÜİK. (2023). Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim Tarihi: 27.05.2023.

UNWTO. (2004). International tourism highlights. World Tourism Organization, 2019 Edition, Madrid. <https://www.eunwto.org/doi/pdf/>

Ün, E., Tutar, F., Tutar, E., & Erkan, Ç. (2012). Ekonomik Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü: Türkiye Örneği. In International Conference On Eurasian Economies, October) (pp. 345-350).

Yeniçare, E.(2012). “Kırsal Turizm Nedir ve Örnekler Üzerinde İrdelenmesi.” <http://www.belgeler.com/blg/2kag/kirsal-turizm-peyzaj> Erişim tarihi 14.11.2013.

Yücenur, G. N., Demirel, N. Ç., & Demirel, T. (2010). SWOT Analysis And Integrated Fuzzy Ahp/Anp Methodologies For Strategic Policy Selection İn Turkish Economy. *Sigma*, 28, 275-286.

İnternet Kaynakları

URL1:http://www.mcmeda.com/Avrupa_Birligi_Destekli_Kirsal_Kalkinma_Fonu_IPARD_Projeleri.html (Erişim Tarihi:05.08.2023)

URL2:<https://www.marasmanset.com/guncel/tkdk-kahramanmarasta-destekleyecegi-projeleri-acikladi-h32198.html> (Erişim Tarihi:12.09.2023)

URL3:<https://kahramanmaras.tkdk.gov.tr/Duyuru.aspx?Id=20049> (Erişim Tarihi:16.10.2023)

URL4: <https://www.caglayancerit.bel.tr/>.(Erişim Tarihi:11.07.2023)

URL5: <https://tr.climate-data.org>. (Erişim Tarihi:06.09.2022)

URL6: <https://kahramanmaras.bel.tr/>. (Erişim Tarihi:24.05.2023)

URL7: https://www.marasgundem.com.tr/kahramanmaras/kahramanmaras-caglayancerit-senliginde-stres-atti-1501801h_8Erişim Tarihi:21.10.2023)

URL8:https://www.tarimtv.gov.tr/tr/video-detay/kahramanmaras-ta-tkdk-destekle-7866_(Erişim Tarihi:15.02.2023)